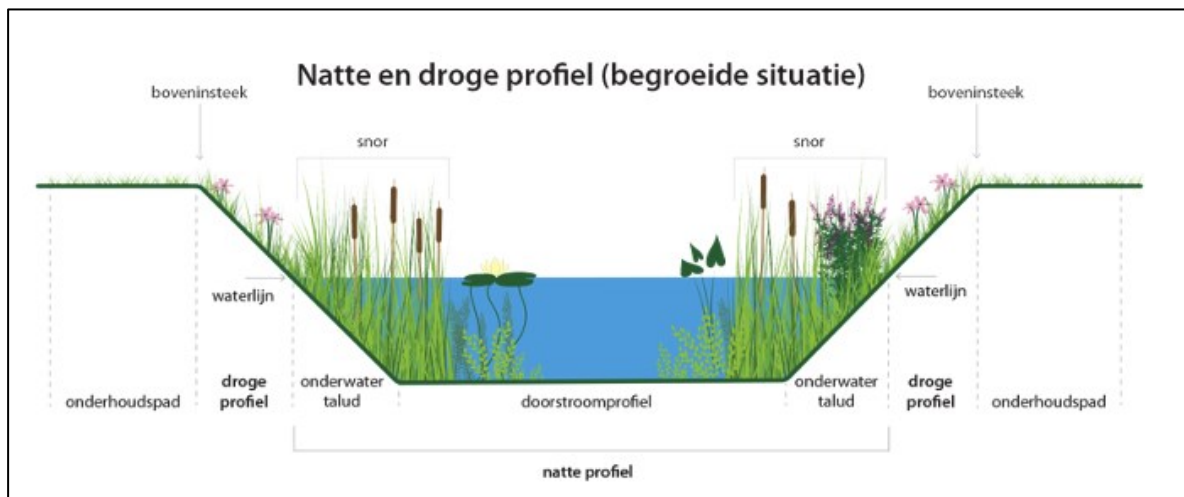

1 Ecologisch werkprotocol

Schonen en maaien wateren, incl. Oevers en onderhoudspaden

Schonen en maaien: werkzaamheden die betrekking hebben op het verwijderen van vegetatie in en langs wateren van insteek tot insteek, inclusief de onderhoudspaden. **Schonen** onderscheidt zich van baggeren, het gaat hier uitsluitend om vegetatie verwijderen onder waterlijn. **Maaien** gaat in dit geval om maaien van de vegetatie van het talud boven de waterlijn (Figuur 1). Schonen en maaien van bergingsvoorzieningen valt onder EWP 2A. Kleinschalig oeverherstel werkzaamheden valt onder EWP 5.

Figuur 1. Visuele weergave van begrippen benoemd in dit EWP¹.

Handelingen die onder dit werkprotocol vallen:

- Schonen van wateren (inclusief nevengeulen en poelen), vanaf het land dan wel vanaf het water
- Maaien, schonen en kleinschalig kleinschalig herstel van helofytenfilters.
- Maaien van onderhoudspaden.
- Op de kant brengen en afvoeren van planten die bij het schonen en maaien vrijkomen.

Handelingen die hier NIET onder vallen:

- Grootschalig incidenteel of achterstallig onderhoud aan: sloten en kleine watergangen (met bijbehorende oevers en dijken), vaarwegen, kanalen en uiterwaarden.

¹ Figuur afkomstig (Figuur 1, hoofdstuk 3, bladzijde 25) uit de Gedragscode Soortenbescherming voor de Unie van Waterschappen, Bestendig beheer en onderhoud. Versie 18 maart 2025.

Inhoud

1. Algemene maatregelen	3
2. Aanwezige beschermde soorten	4
3. Strategieën:	5
3.1 Strategie 1: Habitat benadering	5
3.2 Strategie 2: Soortgebonden maatregelen	7
3.2.1 Kleine zoogdieren	8
Watervleermuis en Meervleermuis	8
Waterspitsmuis	8
3.2.2 Grote zoogdieren	9
Das	9
Bever	9
3.2.3 Amfibieën	10
Vuursalamander, Kamsalamander, Alpenwatersalamander, Vroedmeesterpad en Knoflookpad	11
3.2.4 Reptielen	12
3.2.5 Vissen	13
Grote modderkruiper	13
Elrits en Gestippelde alver	14
3.2.6 Libellen	14
Bosbeekjuffer	14
Gewone bronlibel	14
3.2.7 Vlinders	15
3.2.8 Platte schijfhoren	17
3.2.9 Planten	17
Drijvende waterweegbree	17
Krabbenscheer	17
3.2.10 Vogels	18

1. Algemene maatregelen

Onderstaande maatregelen worden altijd toegepast ongeacht of er wel of geen juridisch beschermde soorten aanwezig zijn.

- Schade aan bermen, oevers, taluds, houtsingels, bosjes en solitaire bomen, bijvoorbeeld door insporing², vertrapping of beschadiging bast wordt voorkomen.
- Er wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van bestaande infrastructuur.
- Houd een maaihogte aan van minimaal 10 cm boven de bodem, zowel voor schonen als voor maaien.
- Bij het schonen van het natte profiel dient beroering van de waterbodem te worden vermeden.
- Het schoonsel en/of maaisel mag niet op taluds blijven liggen en moet op het onderhoudspad en/of buiten de insteek watergang gedeponerd worden³, waarbij rekening wordt gehouden met beschermde soorten en hun leefgebieden.
- Indien schoonsel en/of maaisel wordt afgevoerd⁴ blijft het minimaal 24 uur liggen maar niet langer dan vier dagen.
- Werkzaamheden vinden tijdens de daglichtperiode plaats om verstoring door verlichting te voorkomen. Er wordt niet gewerkt in het uur na zonsopkomst en ook niet in het uur voor zonsondergang. Als werkzaamheden om waterstaatskundige redenen in het donker worden uitgevoerd, wordt enkel de werkplek verlicht en uitstraling naar de omgeving voorkomen.
- In dekking aangetroffen kalveren van bijvoorbeeld ree of ander wild blijven altijd gespaard door om deze plekken heen te werken (5 meter).
- Markeren van soorten en leefgebieden wordt altijd door een ecologisch deskundige uitgevoerd.

Technieken toepassen om slachtoffers te voorkomen:

- Vooraf met de bak/korf op het water te slaan of terugkorven.
- Één richting op werken, richting een rustige/natuurlijke locatie waar dieren de werklocatie kunnen verlaten voldoende dekking en/of alternatief leefgebied aanwezig is. Bij vlakvormige oppervlakten wordt altijd van binnen naar buiten gewerkt, zodat dieren kunnen wegvlugten.
- Indien ruimtelijk mogelijk in het natte profiel de laatste 10 meter voor een duiker/stuw overslaan en vanaf de duiker/stuw terugwerken.
- Bak dient voor de oever omhoog te worden gehaald zodat vissen niet worden opgesloten en kunnen vluchten.
- Met machines en voertuigen wordt stapvoets (< 5 km/u) gereden of gevaren.
- Gebruik maken van een maaikorf met open spijlen (geen een dichte bak) en niet breder dan 6 meter.
- Zoveel mogelijk water uit de bak laten alvorens het schoonsel en/of maaisel te deponeren.
- Natuurvriendelijke materieel wordt ingezet en er worden sparende technieken (bijv. inzet banden met lage spanning) toegepast.
- Er worden geen werkzaamheden in het water uitgevoerd bij een watertemperatuur van < 0 – 25> graden Celcius of bij ijsgang.

² Insporing maximaal 70 mm.

³ Met uitzondering waar ontvangstplicht geldt van aanliggende percelen.

⁴ Afvoeren vindt in ieder geval plaats op keringen, in buffers, langs natuurbeken, bij beschermde libellen, planten, vlinders en waar geklepeld wordt.

met de omgeving, voor de omgeving

- Er worden geen werkzaamheden in het water uitgevoerd bij een zuurstofgehalte < 3 mg/l of als er naar lucht happende vis wordt waargenomen.

Klepel

Klepelmaaiers zijn niet toegestaan. Maaien met een klepelmaaier is uitsluitend toegestaan om de volgende veiligheidsredenen:

- *Om onveilige situaties op onderhoudspaden te voorkomen (uitzondering 3 bijlage 7 gedragscode)*
Bij gebruik van de klepelmaaier in deze situatie moet gefaseerd worden gewerkt. Hierbij kan bijvoorbeeld een percentage tussen 25% en 50% per maaibeurt overstaande vegetatie per 500 meter gehanteerd worden.
Zie bijlage 7 Gebruik van de klepelmaaier voor een verdere uitwerking van de uitzonderingen.
- *Klepelmaaizuigen plasdrasoevers langs (water-)wegen en onderhoudspaden (uitzondering 5 bijlage 7 gedragscode)*
Zie bijlage 7 Gebruik van de klepelmaaier voor een verdere uitwerking van de uitzonderingen.

2. Aanwezige beschermde soorten

Voorafgaand aan het uitvoeren van de werkzaamheden dient de fieldmaps-app (ecologische verspreidingskaart) te worden geraadpleegd, voor controle op aanwezige beschermde soorten⁵. Het Waterschap Limburg verstrekt NDFF-gegevens aan derden die in opdracht beheer en onderhoud activiteiten uitvoeren. Opdrachtnemers dienen deze gegevens in hun eigen projectmanagementsystemen te verwerken. Er worden in ieder geval waarnemingen van soorten over de laatste 3 jaar gebruikt.

Dit ecologisch werkprotocol is opgesteld aan de hand van huidige bekende data over het voorkomen van beschermde soorten binnen het beheergebied⁶. Als er beschermde soorten worden waargenomen in NDFF of veld die niet uitgewerkt zijn in dit EWP zoals genoemd in de voetnoten bij de diverse soortgroepen dient contact te worden opgenomen met de ecologisch deskundige⁷. Deze bepaalt of de algemene maatregelen genoeg dekkend zijn of dat er aanvullend soortspecifieke maatregelen nodig zijn en er een aanvulling dient te komen op dit EWP.

⁵ Fieldmaps app is een weergave van de NDFF gegevens van de afgelopen 3 jaar. NDFF bevat ook de resultaten uit de monitoring van de meetnetten uitgevoerd door het waterschap Limburg. Elk half jaar worden NDFF gegevens geactualiseerd.

⁶ Soorten die geen negatieve effecten ondervinden van deze activiteit, soorten die voldoende beschermd worden door de algemene maatregelen en soorten die vrijgesteld zijn ([Bijlage X, Omgevingsvergunning Limburg](#)) worden niet apart behandeld in dit EWP.

⁷ Gestreepte waterroofkever komt tot op heden niet voor in beheergebied.

3. Strategieën:

Er zijn verschillende strategieën voor het uitvoeren van de werkzaamheden. De habitatbenadering is de voorkeursstrategie en wordt altijd toegepast tenzij vanwege hydrologische capaciteit, verschralingsdoelstelling of andere zwaarwegende belangen er besloten is geen habitatbenadering toe te passen. Op welke locaties de habitatbenadering wordt toegepast is te vinden (bijlage 1). In alle andere gevallen wordt er gewerkt volgens de soortgebonden maatregelen. Als laatste mogelijkheid/alternatief kan besloten worden om het habitat ongeschikt te houden.

1. Habitatbenadering (incl. aanvullende maatregelen beschermde soorten). (op pagina 5)
2. Soortgebonden maatregelen, zijn van toepassing indien de habitat benadering niet wordt toegepast (op pagina 7).
3. Alternatief: habitat ongeschikt houden.

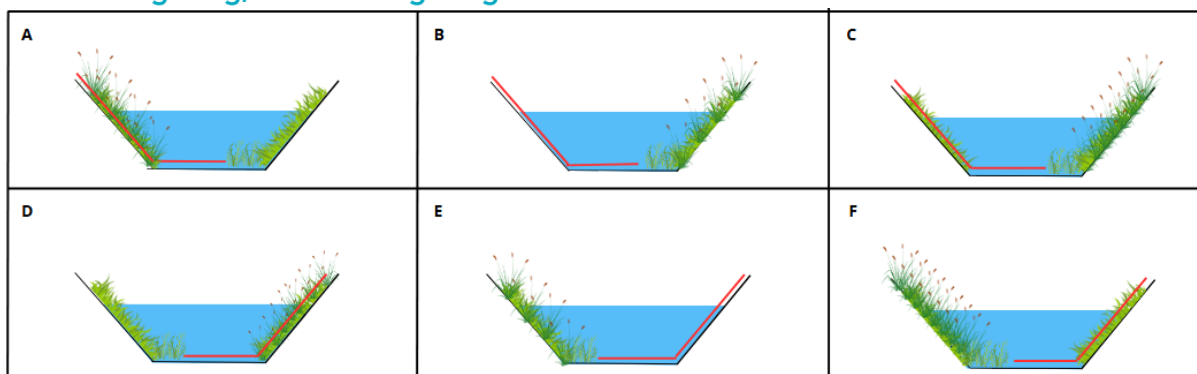
Maaien van droge taluds en onderhoudspaden is jaarrond toegestaan omdat deze in hun geheel permanent ongeschikt zijn of worden gehouden voor beschermde soorten. Onderhoudspaden die wekelijks bereden worden (bijvoorbeeld knelpunt locaties) en waar de vegetatie niet hoger is dan 20 centimeter, worden ook als ongeschikt beschouwd. Of; Er wordt intensief beheer uitgevoerd zoals minimaal 6x maaien in de periode maart – oktober en de vegetatie is al aan het begin van het broedseizoen ongeschikt.

3.1 Strategie 1: Habitat benadering

Uitgangspunt bij de habitat benadering is dat ten behoeve van soorten de ecologisch meest waardevolle zone (de overgangszone tussen het droge en natte talud) wordt gespaard. Bij de habitatbenadering wordt de vegetatie op het droge talud aan één zijde van de waterloop gespaard en een minimum percentage van 25% van het natte profiel (Figuur 2). Voor waterlopen met een waterlijn < 1 meter wordt alleen de vegetatie op het droge talud aan één zijde van de waterloop gespaard. Bij deze waterlopen hoeft in het natte profiel niets gespaard te worden (Figuur 3). Onder het hiervoor beschreven minimum is de habitatbenadering niet van toepassing en dient er gewerkt te worden volgens strategie 2 (op pagina 7).

Het gemaaid deel mag zo vaak als nodig geacht worden gemaaid. Tussen alle maaibeurten zit een periode van minimaal 6 weken. Eenmaal per jaar wordt er gewisseld van oever, te weten in de periode tussen 15 juli en 1 maart⁸. De andere oever wordt nu gespaard. In het jaar daaropvolgend wordt pas na 15 juli weer van oever gewisseld.

⁸ Toelichting: door éénmaal per jaar, na 15 juli, te wisselen van oever is de zijde die in de winter wordt gespaard het volgende voorjaar het meest aantrekkelijk voor veel soorten. Veel soorten worden dus in het voorjaar 'gestuurd' naar de zijde waar dat jaar pas vanaf 15 juli wordt geschoond/gemaaid. Dit zorgt voor de grootste ecologische winst en reduceert het risico op slachtoffers.

Figuur 2: Habitat benadering.

A) Eerste najaar, na 15 juli. Rode lijn is de te maaien zijde.

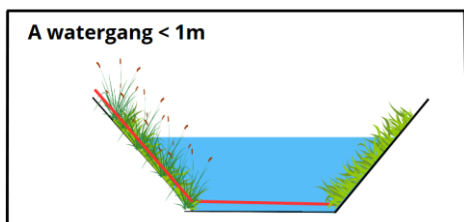
B) Rode lijn na 15 juli, deze zijde wordt gemaaid en overzijde wordt gespaard dit vormt dan geschikt habitat in deze periode.

C) De gemaaide zijde mag in de periode 15 juli – 15 maart zo vaak als nodig geacht gemaaid worden, met een tussen periode van minimaal 6 weken tussen de maaibeurten.

D) Tweede najaar, na 15 juli, wordt gewisseld van zijde. Ook nu dient er minimaal 6 weken tussen de maaibeurten te zitten. Rode lijn is de te maaien zijde.

E) Rode lijn na 15 juli, deze zijde wordt gemaaid en overzijde wordt gespaard dit vormt dan geschikt habitat in deze periode.

F) De gemaaide zijde mag in de periode 15 juli – 15 maart zo vaak als nodig geacht gemaaid worden, met een tussen periode van minimaal 6 weken tussen de maaibeurten.

Figuur 3. habitat benadering watergang <1 m.

Voor sommige soorten bieden de minimumeisen in de habitat benadering niet voldoende bescherming. Daarom zijn bij aanwezigheid van de volgende soorten aanvullende maatregelen noodzakelijk zoals beschreven bij de soortgebonden maatregelen. **Grote zoogdieren** op pagina 9, **Vissen** op pagina 13, **libellen** op pagina 14 en **Drijvende waterweegbree** op pagina 17.

Bij aanwezigheid **Ringslang** worden de broeihopen gespaard.

Bij aanwezigheid **Amfibieën** wordt er gewerkt buiten de kwetsbare periode (Tabel 4). Specifiek voor de *Vuursalamander*, *Kamsalamander*, *Alpenwatersalamander*, *Vroedmeesterpad*, *Knoflookpad* zie pagina 9. Op kaart⁹ is aangegeven waar locatie bezoek nodig is voor **vogels**.

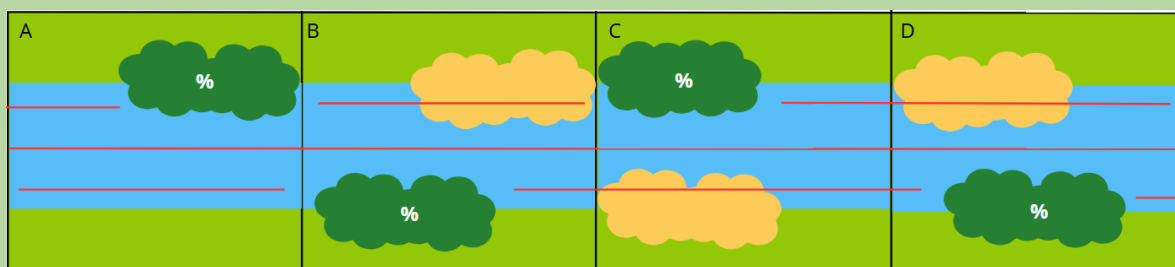
⁹ De onderbouwing van de kaart is te vinden in (een bepaald document).

3.2 Strategie 2: Soortgebonden maatregelen

Indien de habitatbenadering niet kan worden toegepast wordt er teruggevallen op onderstaande soortgebonden maatregelen. In het hoofdstuk wordt een aantal keer gesproken over gefaseerd schonen of maaien. Onderstaand een korte toelichting.

Kader 1 gefaseerd schonen en maaien **in soort specifieke, essentiële leefgebieden**

- Betekent dat tijdens één (maai)ronde een bepaald percentage wordt gespaard.
- De (maai)ronde daarop, minimaal 6 weken later, wordt een ander % gespaard (Figuur 4). Er wordt, tenzij specifiek vermeld, nooit twee keer achter elkaar hetzelfde deel gespaard.
- Het te sparen traject is soortafhankelijk en wordt bepaald door de ecologisch deskundige.

Figuur 4. Gefaseerd schonen en maaien in de beek die onderdeel zijn van het aangewezen essentiële leefgebied.

Één maaieronde (100% gemaaid) kan bestaan uit verschillende maaibeurten. Het kan zo zijn als er 2x p.j. gemaaid moet worden hier 4 maaibeurten voor nodig zijn.

Zo ontstaat er structuurvariatie van jonge en oude vegetatie. Het te sparen % binnen het essentiële leefgebied is afhankelijk van de aanwezige beschermde soort (25/ 30/ 50%). Bij schonen en maaien van de oever gaat het over het sparen van overgangsvegetatie tussen nat en droog(Figuur 1, snor).

Watervleermuis en Meervleermuis

Wateren en oevers kunnen onderdeel zijn van het foerageergebied en de vliegroute van vleermuizen.

Voorkeursperiode: Werken buiten de kwetsbare periode

Tabel 1. vleermuizen :Groen: voorkeursperiode, winterslaap. Rood: kwetsbare periode. Inzet optie 2 in overleg met ecologisch deskundige.

j	f	m	a	m	j	j	a	s	o	n	d
Groen			Rood							Groen	

Optie 2: Als werkzaamheden vanwege dwingende redenen tijdens de kwetsbare periode moeten plaatsvinden, moet dit worden afgestemd met de ecologisch deskundige.

- Werkzaamheden mogen niet leiden tot het ongeschikt worden van essentieel foerageergebied of vliegroute.
- Gefaseerd maaien: jaarlijks minimaal 50% sparen (Kader 1).

Waterspitsmuis

Verblijven in holen in de oever.

Voorkeursperiode: Werken buiten de kwetsbare periode.

Tabel 2. Waterspitsmuis: Groen: voorkeursperiode. Rood: kwetsbare periode, winterrust en voortplantingsperiode. Inzet optie 2 in overleg met ecologisch deskundige

j	f	m	a	m	j	j	a	s	o	n	D
Rood		Groen	Rood					Groen			Rood

Optie 2: Als werkzaamheden vanwege dwingende redenen tijdens de kwetsbare periode moeten plaatsvinden, moet dit worden afgestemd met de ecologisch deskundige.

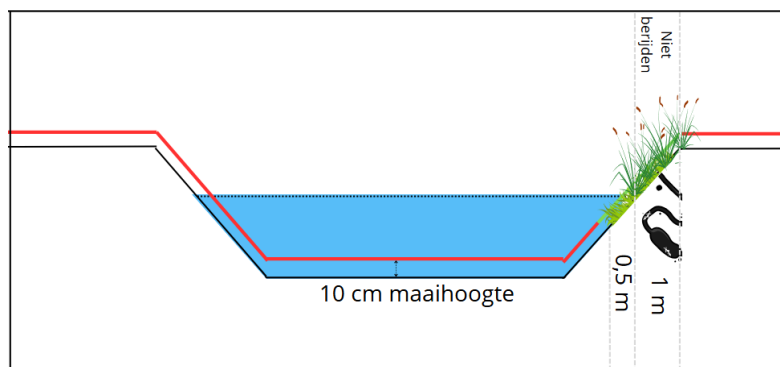
Verstoring wordt voorkomen: (Figuur 5)

- Er wordt niet gereden in de eerste meter vanaf de Waterlijn (streefpeil), horizontaal.
- Vanaf boven insteek 1 meter droog talud en 0,5 meter in het water sparen.
- Werken vanaf oever met ongeschikt habitat.
- Gefaseerd maaien: jaarlijks minimaal 50 % sparen in stroken van 250 meter (Kader 1).
- Snijdende techniek gebruiken in plaats van versnipperen¹².
- Schoonsel wordt niet in het leefgebied van waterspitsmuis gedeponeerd.

¹⁰ Noordse woelmuis komt tot op heden niet voor in het beheergebied, zie paragraaf 'aanwezige beschermde soorten' in dit protocol.

¹¹ Molmuis, ondergrondse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, bunzing, egel, hermelijn, wezel zijn vrijgesteld (bijlage X [Omgevingsverordening Limburg](#)) en vallen onder de algemene maatregelen.

¹² Klepelen is een versnipperende techniek

Figuur 5. Waterspitsmuis: Illustratie schoon en maai werkzaamheden.

3.2.2 Grote zoogdieren^{13 14}

Voorkeursperiode: werken buiten de kwetsbare periode

Tabel 3 Bever en Otter; **Groen:** voorkeursperiode, **Rood:** kwetsbare (kraam)periode. Inzet optie 2 in overleg met ecologisch deskundige.

	j	f	m	a	m	j	j	a	s	o	n	d
Bever ¹⁵												
Otter												

Das

Burcht en hol wordt niet beschadigd.

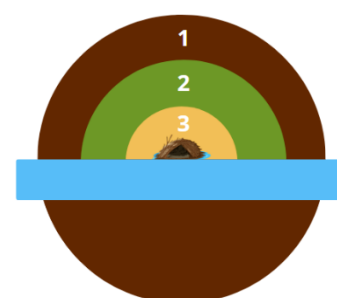
Bever

Voorafgaand aan de werkzaamheden dient de werkwijze bepaald te worden volgens het beverprotocol (hoofdstuk WP dammen verlagen)¹⁶ in verband met veiligheid van de machinist.

Brucht en hol wordt niet beschadigd.

Werkzone's (Figuur 6):

1. Werkzaamheden buiten de beschermingszone van 20 meter of aan de watergang aan de overzijde van de burcht/ hol kunnen jaarrond plaatsvinden.
2. Werkzaamheden binnen de beschermingszone van 20 meter vinden plaats in overleg met ecologisch deskundige of;

Figuur 6. Verschillende werkzone's in bevergebied.

¹³ Edelhart en damhart komen tot op heden niet voor in het beheergebied, zie paragraaf 'aanwezige beschermde soorten' in dit protocol

¹⁴ Wild zwijn: nulstandbeheer en valt onder algemene maatregelen

¹⁵ Faunabeheerplan Bever gespecificeerd voor Limburg 7.3.4 hanteert een kraamperiode van 1 mei tot en met 15 augustus. Vanaf circa 15 augustus zijn de jongen dermate zelfstandig dat ze zelfredzaam zijn.

¹⁶ Bever protocol Limburg (concept maart 2025) is de praktische uitvoering van de kaders die zijn opgesteld in het Faunabeheerplan bever Limburg.

zijn een voorbijgaande beweging waarbij burcht en oeverholten niet worden beschadigd¹⁷.

3. Werken binnen 5 meter toegestaan wanneer met handkracht wordt gewerkt.

Optie 2: Als werkzaamheden vanwege dwingende redenen tijdens de kwetsbare periode en binnen 20 meter moeten plaatsvinden, moet dit worden afgestemd met de ecologisch deskundige.

3.2.3 Amfibieën

Voorkeursperiode: werken buiten kwetsbare periode.

Voor soorten die in het water overwinteren is de kwetsbare periode zowel de voortplantingsperiode als de overwinteringsperiode. Schoon en maaierwerkzaamheden in amfibiepoelen vindt uitsluitend in september en oktober plaats. Hierbij wordt gefaseerd 30% van de onderwatervegetatie gespaard (kader 1).

Tabel 4. Amfibieën: *Groen*: voorkeursperiode. *Rood*: kwetsbare periode geeft de periode weer dat de amfibieën zich IN het water begeven. Inzet optie 2 in overleg met ecologisch deskundige. Licht geel: de uitloop voortplantingsperiode.

	j	f	m	a	m	j	j	a	s	o	n	d
Geelbuikvuurpad												
Alpenwatersalamander												
Boomkikker												
Heikikker												
Kamsalamander												
Knoflookpad												
Poelkikker ¹⁸												
Rugstreeppad												
Vroedmeesterpad												
Vinpootsalamander												
Vuursalamander												

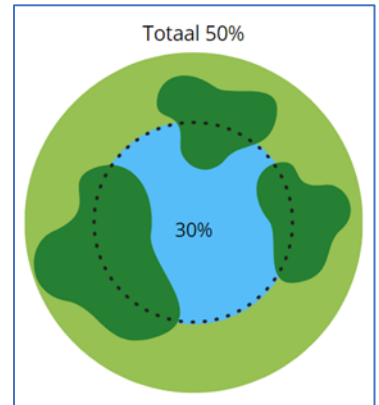
¹⁷ Een voorbijgaande beweging is een kort durende activiteit (maximaal 4 uur), waardoor er minimale verstoring optreedt. Hol of burcht verliest daarmee niet zijn functionaliteit. Faunabeheerplan Bever gespecificeerd voor Limburg Bijlage 9-12 hoofdstuk 2.

¹⁸ Incidenteel overwinterend in niet-dichtvriezend water.

Optie 2: Als werkzaamheden vanwege dwingende redenen tijdens de kwetsbare periode moeten plaatsvinden, moet dit worden afgestemd met de ecologisch deskundige.

- Werkzaamheden mogen niet leiden tot verstoring of ongeschikt worden van essentieel leefgebied.
- Gefaseerd minimaal 50% per jaar van het essentiële leefgebied sparen, waarbij minimaal 30% van de watervegetatie blijft gespaard Figuur 7.
- Vooraf aan de werkzaamheden controleren op aanwezigheid ei/larven. Als dit het geval is moeten werkzaamheden worden uitgesteld.

Vuursalamander, Kamsalamander, Alpenwatersalamander,
Vroedmeesterpad en Knoflookpad

Werkzaamheden moeten worden afgestemd met de ecologisch deskundige. Er dient gewerkt te worden volgens het desinfectie protocol veldwerk [RAVON](#). Voor aanvang van de werkzaamheden dienen de schalen van de knijperbak ontsmet te worden met Virkorn. Bij nieuw geïsoleerd voortplantingsgebied dient dit opnieuw te worden aangebracht zodat geen bacteriën kunnen worden overgebracht tussen de verschillende leefgebieden.

Figuur 7. Gefaseerd maaien en schonen in essentieel amfibie leefgebied.

Vuursalamander, Vroedmeesterpad en Knoflookpad

Informatieplicht omgevingswet Provincie Limburg! Bijlage 2 Minimaal één week vooraf aan de uitvoerende werkzaamheden, doormiddel van onderstaand formulier.

https://formulieren.limburg.nl/provincielimburg/melding_omgevingswet

3.2.4 Reptielen

Oeverzones en vochtige randzones zijn relevant als voortplantingsgebied en rust- en zon locaties. Adder, gladde slang en levendbarende hagedis zijn eierlevendbarend

Plantenresten niet op broeihopen (of binnen een straal van 5m) van ringslang deponeren. Plantenresten kunnen worden benut om de functie van de hoop in stand te houden, altijd in overleg met ecologisch deskundige.

Voorkeursoptie: werken buiten kwetsbare periode.

Tabel 5. Reptielen: Groen: voorkeursperiode. Rood: Kwetsbare periode, winterrust. Inzet optie 2 in overleg met ecologisch deskundige.

	j	f	m	a	m	j	j	a	s	o	n	d
Hazelworm ¹⁹												
Adder												
Gladde slang												
Levendbarende hagedis ²⁰												
Zandhagedis												
Ringslang												

Optie 2: Als werkzaamheden vanwege dwingende redenen tijdens de kwetsbare periode moeten plaatsvinden, moet dit worden afgestemd met de ecologisch deskundige.

- Werkzaamheden mogen niet leiden tot verstoring of ongeschikt worden van essentieel leefgebied.
- Gefaseerd minimaal 25% per jaar van grasland sparen bijvoorbeeld in stroken (kader 1).
- Alleen maaien bij een luchttemperatuur boven 15 graden Celsius.
- Alleen schonen bij een watertemperatuur tussen 5 en 20 graden Celsius.
- Plantenresten dienen op het onderhoudspad te worden gedeponeerd en buiten de insteek van de watergang. Als dit niet mogelijk is, bepaalt de ecologisch deskundige een alternatief, waarbij ervoor gezorgd wordt dat er niet gedeponeerd wordt op zandige plekken, houtrillen, wortelkluiten, boomstronken en bladhopen. Indien noodzakelijk kan een bepaald percentage van de plekken met kruidenrijke en/of ruigtevegetaties worden gebruikt om te deponeren.

¹⁹ Vrijgestelde periode Bijlage X [Omgevingsverordening Limburg](#).

²⁰ Vrijgestelde periode Bijlage X [Omgevingsverordening Limburg](#)

3.2.5 Vissen²¹

Voorkeursoptie: Werken buiten de kwetsbare periode.

Tabel 6. Vissen: *Green*: voorkeursperiode. *Rood*: Kwetsbare periode, voortplantingsperiode. Inzet optie 2 in overleg met ecologisch deskundige. *Licht geel*: de uitloop voortplantingsperiode.

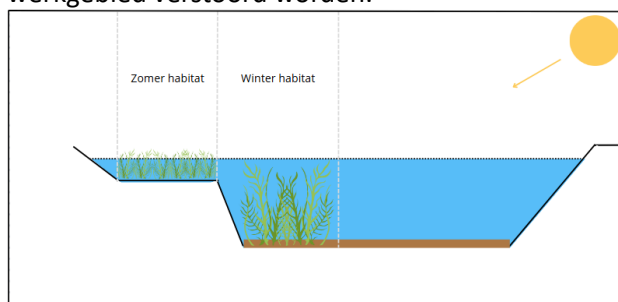
	j	f	m	a	m	j	j	a	s	o	n	d
Elrits				Grindbank								
Gestippelde alver					Grindbank							
Beekdonderpad		Onder stenen										
Beekprik		Grindbank										
Grote modderkruiper				Ondiepere <30cm warme delen met waterplanten								

- Maaibak/korf dient voor de oever omhoog te worden gehaald zodat vissen kunnen vluchten.
- Gefaseerd minimaal 25% per jaar van vegetatie en waterbodembodem sparen (kader 1).
- Alleen schonen bij een watertemperatuur tussen 5 en 20 graden Celcius.
- Drooggevalen watergangen kunnen jaarrond en volledig gemaaid of geschoond worden, tenzij grote modderkruiper voorkomt.
- Werkzaamheden vinden uitsluitend plaats onder begeleiding van een ecologisch deskundigen.

Grote modderkruiper

In de zomer kan winterhabitat geschoond worden en in de winter zomerhabitat (Figuur 8).

- Zo min mogelijk baggeren
 - Werkzaamheden vinden niet plaats bij een luchttemperatuur onder de 2 graden Celcius.
 - Waterplanten²² op de kant verspreiden en worden uitgezocht op vis.
- Gevonden vissen worden genoteerd, ingevoerd in de NDFF en direct teruggeplaatst, op een geschikte locatie binnen hetzelfde leefgebied. Waarbij het belangrijk is ze niet nogmaals in het werkgebied verstoord worden.

Figuur 8. Grote modderkruiper zomer maximaal circa 30 cm en winterhabitat Minimale diepte van circa 75 cm (diepste deel van de beek).

²¹ Kwabaal: komt tot op heden niet voor in beheergebied, zie paragraaf 'aanwezige beschermde soorten' in dit protocol.

²² Als er spraken is van vervuilde grond, moet er in overleg met ecologisch deskundige een alternatieve werkwijze worden bedacht.

Elrits en Gestippelde alver

- Overgangsvegetatie van droog naar nat in de beschutte delen van de beek sparen (afbeelding 1, snor).
- Voor het schonen de vissen verjagen door met de bak op het water slaan of; door het waterlopen of; met de bak er rustig doorheengaan.

3.2.6 Libellen²³

Water is belangrijk voor de voortplanting; als ei-afzetplek en als opgroeiplek voor de larven.

Verlandingsstadia / oevervegetatie is belangrijk voor uitsluipen van libellen en als foerageergebied.

Sloten niet jaarlijks schonen.

Voorkeursoptie: werken buiten de kwetsbare periode.

Tabel 7. Libellen: *Groen: voorkeursperiode. Rood: kwetsbare periode. Inzet optie 2 in overleg met ecologisch deskundige.*

	j	f	m	a	m	j	j	a	s	o	n	d
Bosbeekjuffer												
Gewone bronlibel												

Bosbeekjuffer

Voor de bosbeekjuffer is voldoende schaduw en zuurstofrijk stromend water van essentieel belang.

Daar waar mogelijk niet schonen, tenzij om verlanding tegen te gaan. Als werkzaamheden vanwege dwingende redenen tijdens de kwetsbare periode moeten plaatsvinden, moet dit worden afgestemd met de ecologisch deskundige. Bij maai- en schoonwerkzaamheden moet ten minste 25% oevervegetatie en 50% van de onderwatervegetatie worden gespaard (Kader 1). Schoonsel en/of maaisel minimaal 24 uur laten liggen en binnen 4 dagen afvoeren.

Gewone bronlibel

Informatieplicht omgevingswet Provincie Limburg! (Bijlage 2) Minimaal één week vooraf aan de uitvoerende werkzaamheden, doormiddel van onderstaand formulier.

https://formulieren.limburg.nl/provincielimburg/melding_omgevingswet

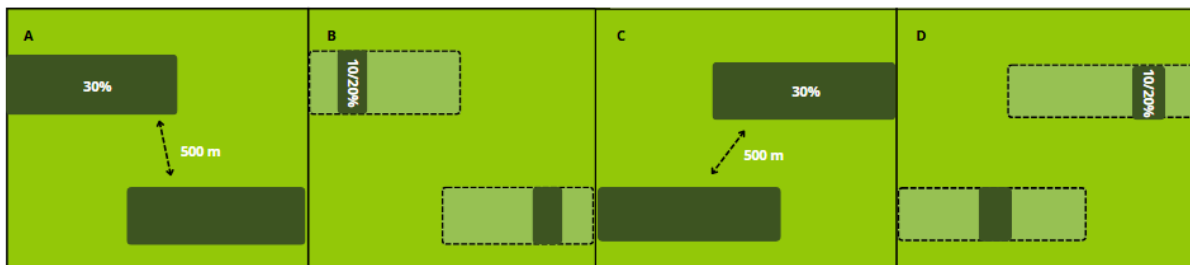
Daar waar mogelijk niet schonen. Als werkzaamheden vanwege dwingende redenen tijdens de kwetsbare periode moeten plaatsvinden, moet dit worden afgestemd met de ecologisch deskundige. Gefaseerd minimaal 50% van de vegetatie waterbodan en talud sparen (Kader 1). Schoonsel / maaien minimaal 24 uur laten liggen en binnen 4 dagen afvoeren.

²³ Groene glazenmaker, gevlekte witsnuitlibel, Kempense heidelibel en Noordse winterjuffer komen tot op heden niet voor in beheergebied, zie paragraaf 'aanwezige beschermde soorten' in dit protocol.

Waardplanten en voedselplanten kunnen aanwezig zijn in de kruidige vegetatie op de oevers.

Voorkeursperiode: werken buiten kwetsbare periode.

- Er mag maximaal 2 keer per jaar gemaaid worden op dezelfde locatie.
- Schoonsel en/of maaisel niet op waardplanten of voedselplanten deponeren (tabel 8).

Figuur 9. Gefaseerd maaien in essentieel leefgebied van vlinders.) Juni jaar 1 B) Augustus – september jaar 1 C) juni jaar 2 D) augustus – september jaar 2.

Tabel 8. Vlindersoorten: bijbehorende Waard- en voedselplanten en het toe te passen beheer.Soort	Waardplanten (W) Ei /Rups (R)	Voedselplant Vliegtijd (V)	Beheer
Kruidige vegetatie:			
Veldparelmoervlinder Grote opp. Gras Keringen Natuurcompensatie terreinen Buffers	W: Smalle weegbree R: Overwinterd in spinselnest	V: April	Gefaseerd maaien. 30% van het habitat blijft gespaard. In stukken op maximaal 500 meter van elkaar. De maaibeurt daarop blijft minimaal 10/20% van de gespaarde vegetatie staan (Figuur 9). 1 ^e maaibeurt half juni 2 ^e maaibeurt aug –sept.
Teunisbloempijlstaart Oeversoorten en ruigten	W: wilgenroosje, teunisbloem, basterdwederik en kattenstaart R: overwinterd (als pop) in strooisel	V: Mei – juni	

²⁴ Kommavlinder, grote weerschijnvlinder en pimpernelblauwtje komen tot op heden niet voor in beheergebied, zie paragraaf 'aanwezige beschermde soorten' in dit protocol.

met de omgeving, voor de omgeving

Spiegeldikkopje <u>Informatieplicht!*</u> (Bijlage 2)	W: Hennegras, riet, pijpestrootje en boskortsteel	kattenstaart, kale jonker, gewone dophei en braam. V: 15 juni- augustus	
Donker pimpernelblauwtje <u>Informatieplicht!*</u> (Bijlage 2) <i>Limburg landschap voert hier deels het beheer uit.</i>	R: overwinterd in mierennest (Steekmier / moerassteekmier)	Grote pimpernel bloeit: juni - september V: Juli - augustus	Gefaseerd maaien: 30% van het habitat blijft gespaard. In stukken op maximaal 500 meter van elkaar. De maaibeurt daarop blijft minimaal 10/20% van de gespaarde vegetatie staan (Figuur 9). Niet maaien in de periode: 15 mei – 1 oktober. Mierennesten sparen. Werkzaamheden moeten worden afgestemd met ecologisch deskundige.
Houtige vegetatie:			
Sleedoornpage, lepenpage, Bruine eikenpage	Het leefgebied niet kapot rijden en / of bodem verdichten.		
Ijsvogel vlinder	Wilde kamperfoelie ontzien.		

***Informatieplicht omgevingswet Provincie Limburg!** Minimaal één week vooraf aan de uitvoerende werkzaamheden, doormiddel van onderstaand formulier.

https://formulieren.limburg.nl/provincielimburg/melding_omgevingswet

3.2.8 Platte schijfhoren

Voorkeursperiode: werken buiten kwetsbare periode.

- Locaties met waterplanten waarop eieren of individuen aanwezig zijn ontzien.
- Gefaseerd 50% per jaar van de watervegetatie sparen (Kader 1).

Tabel 9. Platte schijfhoren: *Groen: Voorkeursperiode. Rood: kwetsbare periode. Inzet optie 2 in overleg met ecologisch deskundige.*

j	f	m	a	m	j	j	a	s	o	n	d

3.2.9 Planten²⁵

Juridisch beschermde planten

- Groeiplaatsen van beschermde planten worden gemarkeerd en ontzien bij rijbewegingen.
- Locaties met beschermde plantensoorten worden gemaaid na de soort specifieke zaadzetting.
- Maaisel uiterlijk binnen vier dagen afvoeren.
- Planten van de Aandachtsoortenlijst²⁶ worden behandeld alsof ze wettelijk beschermd zijn.
- Werkzaamheden worden in overleg met een ecologisch deskundige uitgevoerd.

Drijvende waterweegbree

Op groeiplaatsen van de drijvende waterweegbree is het belangrijk regelmatig te schonen om (voedselarme) abiotiek in stand te houden.

- Belangrijk dat soort niet met wortel en al uit de waterbodem worden getrokken.
- Gefaseerd: 50% van het wateroppervlakte drijvende waterweegbree blijft jaarlijks gespaard (Kader 1).

Krabbenscheer

- Gefaseerd minimaal 50% van de krabbenscheer jaarlijks sparen (kader 1).

²⁵ Kruipend moerasscherm komt tot op heden niet voor in beheergebied, zie paragraaf 'aanwezige beschermde soorten' in dit protocol.

²⁶ Is in ontwikkeling

3.2.10 Vogels²⁷

Het gaat hierbij met name om vogels die broeden op of aan het water (meerkoet, fuut, knobbelzwaan, waterhoen, zwarte stern, etc.) en op taluds (grondbroeders zoals graspieper, patrijs en weidevogels). Ook dicht langs het water, in riet, struwelen en bomen broedt nog een groot aantal soorten.

Voorkeursoptie: buiten de kwetsbare periode.

Tabel 10. Vogels: **groen:** buiten broedseizoen. Bescherming van Jaarrond beschermde nesten en broedende vogels. **rood:** Zwaartepunt broedseizoen

j	f	m	a	m	j	j	a	s	o	n	d
			Broedseizoen				Broedende vogels / nesten				

Het zwaartepunt van het [broedseizoen](#) ligt in de periode van 15 maart tot 15 juli, maar dat kan verschillen per soort en per jaar. Er hoeft alleen rekening te worden gehouden met deze periode indien er sprake is van (een) broedgeval(len).

Broedende vogels, in gebruik zijnde nesten (vanaf het moment van nestbouw t/m de periode van het nest als rustplaats voor pullen) en aanwezige eieren mogen niet worden verstoord en dienen te worden gespaard. Ook buiten het reguliere broedseizoen.

Op kaart inclusief onderbouwing (Bijlage 3) is aangegeven waar veldbezoek nodig is voor vogels. Dit moet worden gecoördineerd door een ecologische deskundige. Actieve nesten moeten worden gemarkeerd (mag digitaal) en rond een nest moet rondom minimaal 10 meter vegetatie met voor nestvlinders, voldoende dekking en foerageermogelijkheden worden gespaard. De markering wordt direct na het maaien verwijderd. Gevonden nesten worden genoteerd en ingevoerd in de NDFF.

Ongeacht of er voorgelopen is dient er tijdens de uitvoering van de werkzaamheden te allen tijde te worden gelet op alarmerende vogels en hun nesten. Bij het aantreffen van een nest die gehandeld te worden zoals hierboven beschreven.

Rietvogels

Gefaseerd 30% rietvegetatie sparen (Kader 1).

IJsvogel/oeverzwaluw

Er dient voldoende geschikt nesthabitat beschikbaar te blijven.

Jaarrond beschermde nesten

Een aantal soorten vogels heeft [jaarrond beschermde nesten](#). Beschadiging moet jaarrond worden voorkomen.

²⁷ Zwarte stern komt tot op heden niet voor in beheergebied, zie paragraaf 'aanwezige beschermde soorten' in dit protocol.

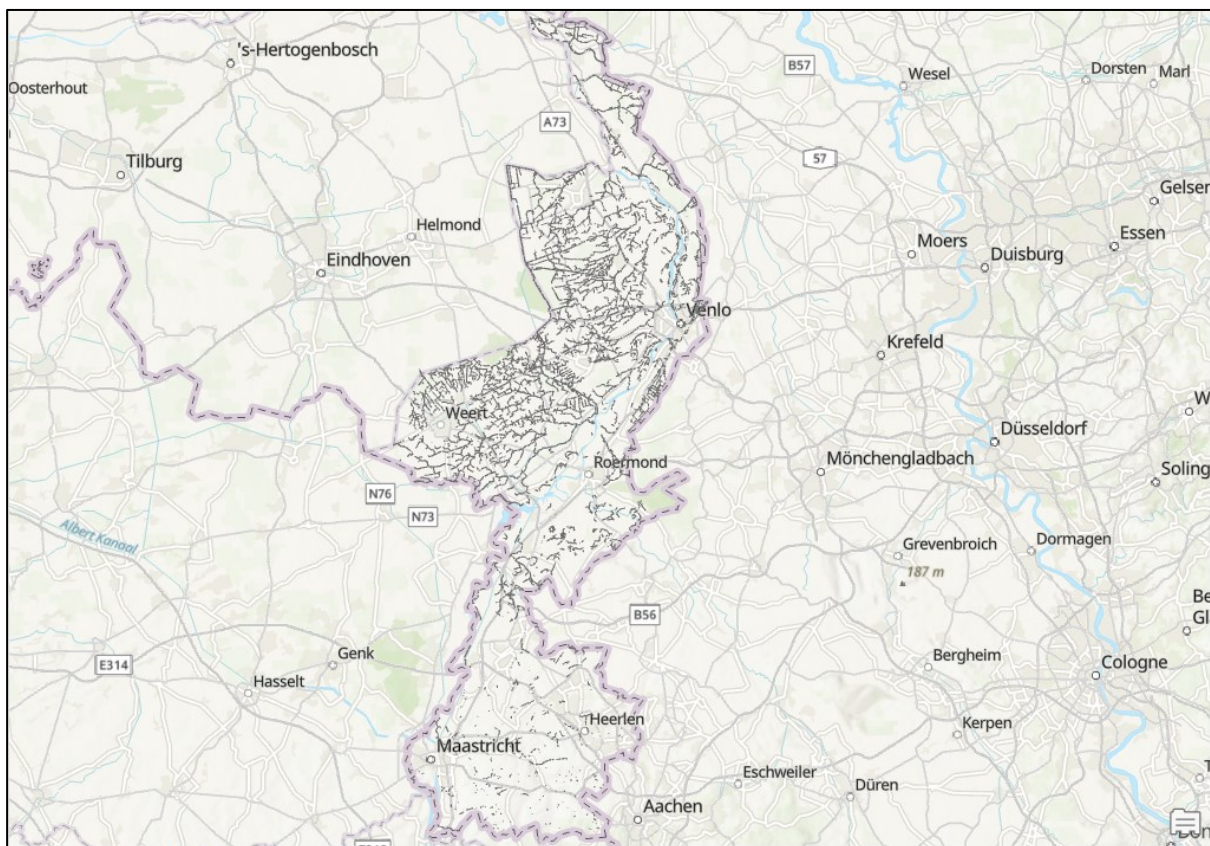
Kaart toepassen habitatbenadering

Overzichtskaart toepassen habitatbenadering bij schonen en maaïen wateren, incl. oevers en onderhoudspaden. Uitgangspunt hierbij is dat de ecologisch meest waardevolle zone (de overgangszone tussen het droge en natte talud) wordt gespaard.

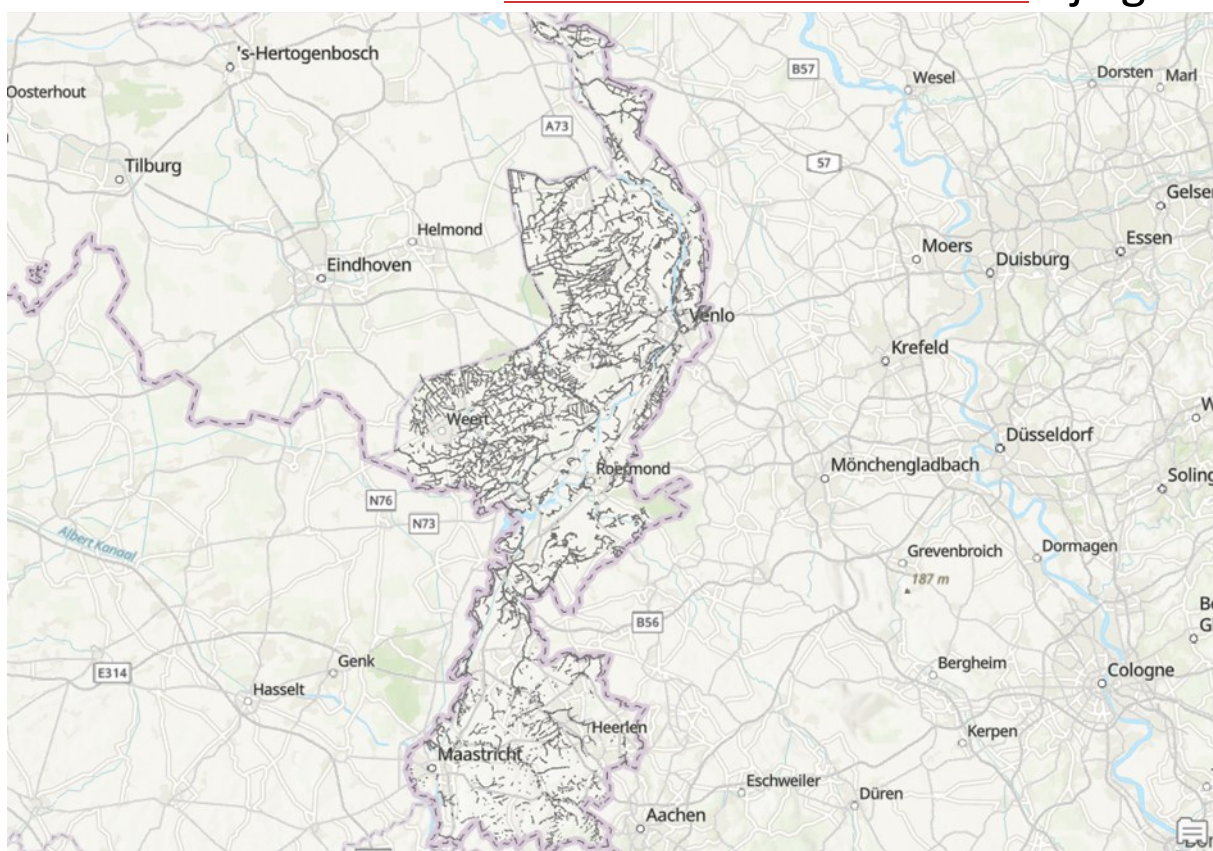
Bij de verschillende maaimethoden worden de volgende minimum percentage gehanteerd:

- Schonen (maaïen natte profiel) bewerkingpercentage is maximaal 75% (zie Figuur 1).
- Maaïen (droge talud) bewerkingpercentage is maximaal 50% (zie Figuur 2).
- Voor waterlopen met een waterlijn < 1 meter wordt alleen de vegetatie op het droge talud aan één zijde van de waterloop gespaard. Bij deze waterlopen hoeft in het natte profiel niets gespaard te worden.

Onderstaande kaart is te benaderen via de volgende link: [habitatbenadering 1.png](#)

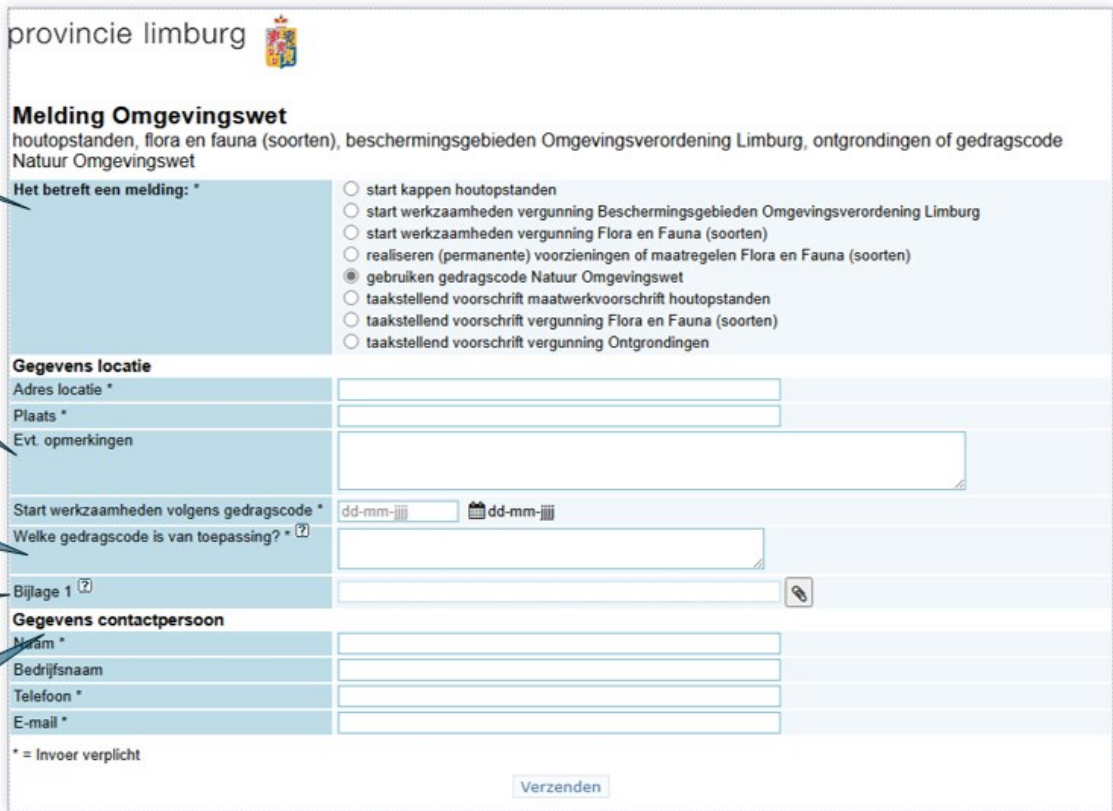
Figuur 1. kaart waterobjecten waar de habitatbenadering kan worden toegepast.

Figuur 2. Kaart van terreindelen waar de habitatbenadering kan worden toegepast.

Invulinstructie informatieplicht bijzondere soorten zie https://formulieren.limburg.nl/provincielimburg/melding_omgevingswet

Altijd : “gebruiken gedragscode Natuur Omgevingswet” invullen

Informatieplichtige soort invullen

Het betreft een melding: *

- ☐ start kappen houtopstanden
- ☐ start werkzaamheden vergunning Beschermingsgebieden Omgevingsverordening Limburg
- ☐ start werkzaamheden vergunning Flora en Fauna (soorten)
- ☐ realiseren (permanente) voorzieningen of maatregelen Flora en Fauna (soorten)
- ☒ gebruiken gedragscode Natuur Omgevingswet
- ☐ taakstellend voorschrift maatwerkvoorschrift houtopstanden
- ☐ taakstellend voorschrift vergunning Flora en Fauna (soorten)
- ☐ taakstellend voorschrift vergunning Ontgrondingen

Altijd : “Gedragscode soortenbescherming voor de Unie van Waterschappen” invullen

Gegevens locatie

Adres locatie *

Plaats *

Evt. opmerkingen

Start werkzaamheden volgens gedragscode * dd-mm-jjjj dd-mm-jjjj

Welke gedragscode is van toepassing? * ^(?)

Bijlage 1 ^(?)

kaartje uploaden omdat meeste locaties geen adres hebben

Gegevens contactpersoon

Naam *

Bedrijfsnaam

Telefoon *

E-mail *

* = Invoer verplicht

[Verzenden](#)

Gegevens contactpersoon iemand van werkvoorbereiding WL of TM maaicontract die iets over de werkzaamheden kan vertellen

Gegevens locatie

Adres locatie *

Plaats *

Evt. opmerkingen

Start werkzaamheden volgens gedragscode * dd-mm-jjjj dd-mm-jjjj

Welke gedragscode is van toepassing? * ^(?)

Bijlage 1 ^(?)

Gegevens contactpersoon

Naam *

Bedrijfsnaam

Telefoon *

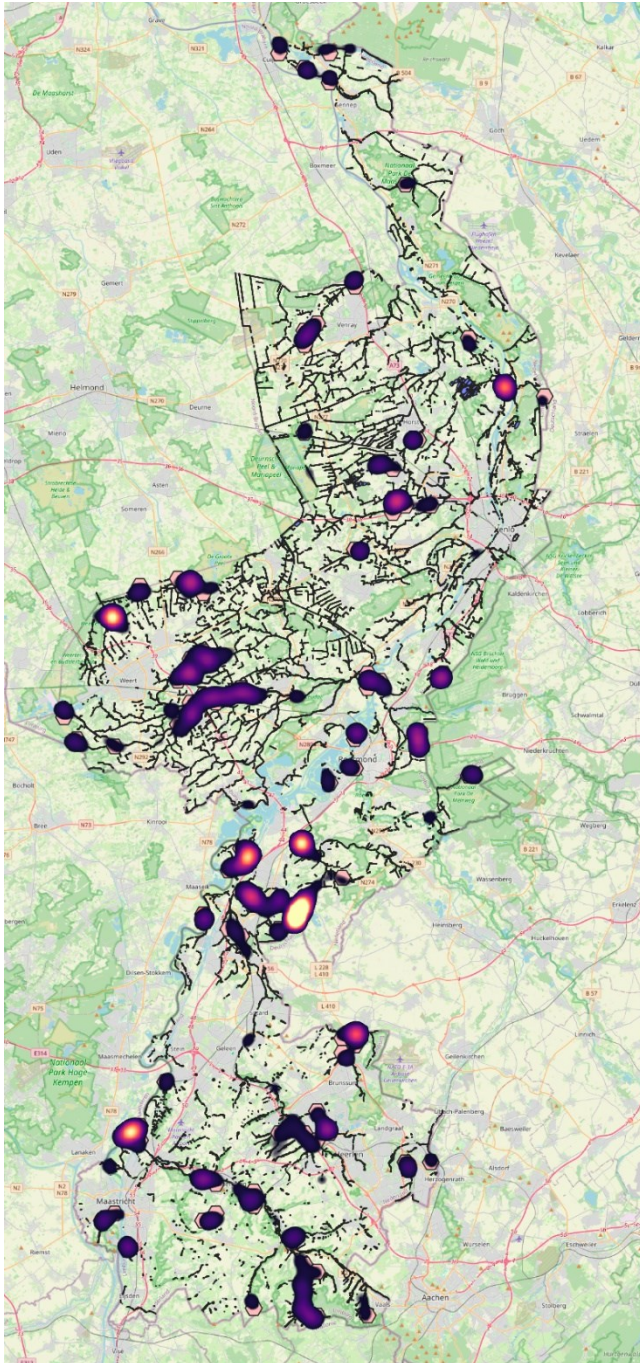
E-mail *

* = Invoer verplicht

[Verzenden](#)

Veldbezoek vogel(nesten)

Het doorlopen van de 5 stappen uit de kaartlagenmethode bestaat uit het bepalen waar wel en waar niet een veldbezoek dient plaats te vinden op basis van aanwezige GISIB data. Zo wordt onder andere gekeken naar bewerkingpercentages, NDFF verspreidingsgegevens, maai-intensiteit, gebruik van machines en aanwezigheid wandelroutes. Deze stappen tezamen resulteren in een datakaart met waar veldbezoek voor vogel(nesten) nodig is (Figuur 1).

Figuur 1. Voorlopen vogel(nesten). Te benaderen via de volgende link: [Heatmap \(hotspots\) veldbezoek.png](#)